

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	1
Indledning.....	2
Problemformulering.....	3
Metodevalg.....	4
Begrebsafklaringer.....	4
Musikfaget set i et historisk perspektiv.....	5
Musik som dannelsesmiddel og Wolfgang Klafkis formale dannelse.....	7
Barnets sproglige udvikling.....	8
Sammenhængen mellem musik og sprogudvikling.....	10
Musik i sprogundervisningen.....	12
Vurdering af undervisningsmateriale.....	14
Konklusion.....	16
Perspektivering.....	17
Materialeliste.....	18
Litteratur.....	18
Internetadresser.....	19
Film og bånd.....	19
Bilag 1.....	20
Bilag 2.....	20

Indledning

Folkeskolelovens §1 stk. 1 lyder:

”Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige personlige udvikling.”¹

Når man således i Folkeskoleloven udtaler sig om elevernes alsidige personlige udvikling, tolker jeg, at man ser barnet i et helhedsperspektiv. Formuleringen uddybes i øvrigt i bemærkning nummer to med, at ”...folkeskolen skal tilgodese alle sider af den enkelte elevs udvikling, dvs. såvel den åndelige, intellektuelle, musiske, fysiske som den sociale.”² Man taler altså ikke udelukkende om udviklingen af barnets faglige kompetencer, men også mange andre aspekter, som f.eks. musiske kompetencer. Tanken, om at betragte menneskets udvikling alsidigt, er ikke ualmindelig.³ Når barnet ses i et helhedsperspektiv, skal alle folkeskolens fag ikke stå som isolerede dele, men indgå i en større sammenhæng om det enkelte barns udvikling. Fagene bør ikke blot støtte hinanden, men indgå i tværfaglige samarbejder og integreres i hinanden. Således ønsker jeg i denne opgave at fokusere på, hvad musikfaget kan bidrage med i sprogfagene og i elevernes sprogudvikling.

Jeg har altid været utrolig fascineret af musik. Ikke bare selve musikken, men alt det den medfører hos mennesket af associationer, stemninger, følelser osv. I bogen ”Musik og Pædagogik”⁴ findes dette citat af Platon:

”Musik er et af de væsentligste elementer i børneopdragelsen, idet rytme og vellyd mere end noget andet formår at trænge ind i barnesjælen og præge den, da musik i sig har noget opløftende og forædlende og derfor kan styrke det ædle i menneskets karakter og højne dets sind”.⁵

Citatet bevidner en tidlig forestilling om musikkens indflydelse på mennesket og om ikke kun at se musik som underholdning eller lignende. At denne nonverbale kommunikationsform formår at røre noget dybt i mennesket gør, at jeg er af den overbevisning, at musik har en funktion, der er

---

¹ Krogstrup 1999

² Krogstrup 1999

³ Jf. den amerikanske psykolog Howard Gardners intelligensteori

⁴ Redigeret af Elsebeth Kirk (jf. Kirk 1997)

⁵ Kirk 1997 side 11

dybereliggende end blot udøvelsen af musik. Musik gør noget ved os og påvirker de mennesker, den omgiver på en måde, som ikke umiddelbart kan forklares. Der er ingen tvivl om, at musik taler til noget følelsesmæssigt i os. F.eks. hjælper den os til at huske. Et eksempel kan være alfabetet, som sandsynligvis ville være umuligt at huske for en elev i folkeskolen, hvis ikke eleven havde alfabetsangen⁶ til hjælp. Et lignende eksempel er den nyligt udgivne CD⁷, hvor sange hjælper til indlæringen af de små tabeller i matematik.

Sven Rossen udtaler i artiklen "*Børn og musikalsk udvikling*",⁸ at musik er med til at udvikle hele barnet og herunder også barnets sprog. Denne udtalelse om sammenhængen mellem musik og barnets sprogudvikling, mener jeg, er yderst interessant. I øvrigt har adskillige personer udtalt sig positivt om denne sammenhæng mellem musik og sprog, hvilket nævnes senere i opgaven i afsnittet: "*Sammenhængen mellem musik og sprogudvikling*".

På seminariet har jeg, udover linjefaget musik, to sprogfag, nemlig dansk og engelsk. Jeg har, som engelsklærer og kommende dansklærer, følt en stor interesse for at undersøge, om, og i så fald hvorledes, man kan anvende musik og musiske metoder i sprogundervisningen, og hvilken effekt musik har på elevernes faglige progression i disse fag. Jeg har samtidig gjort mig mange overvejelser over, hvilket linjefag jeg skulle skrive denne opgave i, og har konkluderet, at den skal skrives i musik. Når man integrerer musik i sprogundervisningen, er musik det primære, mens sprogfagene har nogle fællestræk, der gør, at musikken kan anvendes på samme måde, hvad enten der er tale om dansk- eller fremmedsprogsundervisning.

Problemformulering

Min interesse har ført frem til følgende problemformulering:

Hvilken rolle spiller musikfaget i udviklingen af folkeskolebarnets faglige kompetencer i sprogfagene?

---

⁶ Bilag 1

⁷ Omtalt i TV Avisen (TV2) uge 11, 2004

⁸ Rossen i Jerlang 1997 side 182-200

Metodevalg

Da opgaven tager udgangspunkt i Folkeskolelovens Formål og dennes formulering om den enkelte elevs alsidige personlige udvikling, har jeg valgt at beskrive musikfagets historie. Dette skyldes, at synet på barnet præger fagets indhold, udvikling og formål, som i det 20. århundrede blev af mere og mere dannende karakter. Til at beskrive musikfagets dannelsesmæssige aspekt, har jeg valgt at benytte Wolfgang Klafkis formale dannelsesteori og til dels også Howard Gardners syn på barnet som værende alsidigt. Efterfølgende beskrives barnets sproglige udvikling kort, hvor der lægges vægt på sprogets prosodi. Sprogets musiske indhold og prosodiske mønstre nævnes for at sætte fokus på disses betydning for barnets sprogudvikling. Derudover nævnes en del internationale undersøgelser, der viser en sammenhæng mellem musikudøvelse og faglige forbedringer i dansk og matematik. Undersøgelserne bruges til at belyse musikkens betydning for barnets sprogudvikling, og de giver ydermere mulighed for at diskutere musikfagets og musiske metoders berettigelse i den danske folkeskole. Til sidst i opgaven har jeg valgt at lave en vurdering af undervisningsmaterialet: ”*Bogstaver, musik og bevægelse – læsning på et musisk-kreativt grundlag*”, som er udarbejdet af Helle Couppé. Dette gøres for lave en sammenfatning af mine iagttagelser om sammenhængen mellem musik og sprogudvikling. Vurderingen skal vise, i hvilken grad Helle Couppé har formået at medtænke ikke bare barnets sproglige udvikling, men også de muligheder musikken giver i en undervisningssituation. Opgaven afsluttes med en konklusion.

Begrebsafklaringer

I denne opgave benytter jeg diverse begreber, som det er vigtigt for mig, at læseren af opgaven ved, hvordan jeg definerer. Derfor følgende begrebsafklaringer:

- **Dannelse:** Ordet dannelse, betegner jeg på samme måde som Frede V. Nielsen⁹, der omtaler den dannelse, som finder sted hos alle mennesker, og ikke den finkulturelle betegnelse ’de dannede’, som bruges om de uddannede og ’fine’. Mennesket dannes både gennem opdragelse og erfaring og andre udefrakommende påvirkninger, men også af egen bearbejdning af disse påvirkninger.¹⁰

---

⁹ Professor i musikpædagogik og forfatter til Nielsen 1998

¹⁰ Nielsen 1998

- **Det musiske:** Til at anskue begrebet det musiske, har jeg valgt følgende citat af Benedicte Riis¹¹: ”*Musiske metoder skal beskrives og opleves gennem en lang række kanaler, hvoraf de fem sanser kun er en begyndelse. Musiske metoder skal mærkes, føles, fornemmes, synges, fortælles og leges, tænkes, tegnes og tales om, hoppes på, graves i og drømmes om*”.¹² Tanken om det musiske stammer tilbage fra det antikke Grækenland, hvor man havde muserne til at holde sammen på det hele menneske: sjæl, krop, følelser, fornuft, sanser, fornemmelser osv.¹³
- **Boglige og ikke-boglige fag:** Ved boglige fag forstår jeg fag som dansk, matematik og fremmedsprog, imens de ikke-boglige fag er en vifte af praktisk-musiske fag såsom musik, billedkunst, sløjd, håndarbejde og hjemkundskab.

---

¹¹ Riis 1996

¹² Riis 1996 side 11

¹³ Riis 1996

Materialeliste

Litteratur

Aarøe, Karen: *"Den praktisk-musiske dimension i fremmedsprogsundervisningen"*
Danmarks Lærerhøjskole 1. oplag 1998.

Aarøe, Karen (m.fl.): *"Den praktisk-musiske dimension i fremmedsprogsundervisningen"*
I: Jørgensen, Vibeke Toft (m.fl.) (red.): *"Engelsk – mere end et sprog"*
KVAN 2003.

Andreasen, Mogens Wenzel: *"Om musikalsk fagdidaktik"*
Edition Wilhelm Hansen 1979.

Antal-Lundstrøm, Iiona: *"Musikkens gave"*
· Kap. 5: *"Musik udvikler intelligensen"*
Hans Reitzels Forlag 2001.

Bastian, Peter: *"Ind i musikken"*
Gyldendal 4. udgave, 9. oplag 1997.

Bjørkvold, Jon-Roar: *"Det musiske menneske"*
Hans Reitzels Forlag 5. rev. oplag 1991.

Couppé, Helle (a): *"Bogstaver, musik og bevægelse – læsning på et musisk-kreativt grundlag"*
· Bog 1: *"Teoretisk og praktisk vejledning"*
· Bog 2: *"Undervisningsforløb"*
· Bog 3: *"Bogstavrim og –remser"*
Folkeskolens Musiklærerforening 1992.

Eir, Hanne (m.fl.): *"Musikken spiller en rolle"*
· Kapitel 2 : *"Hvordan påvirker musik barnets udvikling?"*
· Kapitel 6 : *"Barnets sproglige udvikling"*
· Kapitel 19: *"Hjernen"*
Folkeskolens Musiklærerforening 1. udgave, 1. oplag 2002.

Fredens, Kirsten (m.fl.): *"Musikalsk læring"*
· I del : kap. 2 : *"Den musikalske fødekæde"*
· II del : kap. 4 : *"Læringens udgangspunkt og videre dynamik"*
kap. 5: *"Musikalske læreprocesser"*
kap. 6: *"Musikpædagogiske retninger"*
· III del: kap. 9: *"musikalsk erkendelse i et æstetisk perspektiv"*
Nordisk Forlag 1. udgave, 1. oplag 2001.

Graf, Stefan Ting (m.fl.) (red.): *"Wolfgang Klafki i teori og praksis"*
Forlaget Klim 1. udgave 2004.

Heerup, Estrid: *"Musikken – en del af barnet"*
Gyldendals pædagogiske bibliotek 1980.

Jensen, Niels H.: *"Børns sprog og kommunikation – barnets sproglige udvikling"*
I: Jerlang, Espen (red.): *"Barnets udvikling – en helhed"*
Socialpædagogisk Bibliotek, Munksgaard 1. udgave, 8. oplag 1997.

Jederlund, Ulf: *"Musik og sprog – et udvidet perspektiv på børns sprogudvikling"*
Forlaget Modtryk 1. oplag 2003.

Kirk, Elsebeth (red.): *"Musik og pædagogik"*
Forlaget Modtryk 1. oplag 1997.

Krogstrup, Kirsten (red.): *"Folkeskoleloven med kommentarer"*
Kroghs Forlag A/S 5. udgave, 2. oplag 1999.

Lindhardsen, Vivian (m.fl.): *"Sprogfagenes didaktik"*
Kroghs Forlag 2002.

Nielsen, Frede V.: *"Almen musikdidaktik"*
Akademisk Forlag 1998.

Riis, Benedicte: *"Musiske metoder – i opdragelse og undervisning"*
Folkeskolens Musiklærerforening 1. udgave, 1. oplag 1996.

Rossen, Svend: *"Børn og musikalsk udvikling"*
I: Jerlang, Espen (red.): *"Barnets udvikling – en helhed"*
Socialpædagogisk Bibliotek, Munksgaard 1. udgave, 8. oplag 1997.

Sidenius, Bente m.fl.: *"Sprogstimulering af børn"*
Nordisk Forlag A/S 1. udgave, 1. oplag 2001.

Undervisningsministeriet: *"Faghæfte 24: Elevernes alsidige personlige udvikling"*
1. udgave, 1. oplag 2003.

Undervisningsministeriet: *"Musik 1988"*
Sangills Bogtryk 1988.

Undervisningsministeriet: *"Undervisningsvejledning for folkeskolen – Betænkning nr. 253"*
S. L. Møllers Bogtrykkeri 1960.

Internetadresser

- www.faellesmaal.uvm.dk/fag/Dansk.html
- www.faellesmaal.uvm.dk/fag/Musik.html
- <http://presse.uvm.dk/nyt/pm/folkeskoleforlig.htm>

Film og bånd

- Couppe Helle (b): *"Bogstaver, musik og bevægelse – læsning på et musik-kreativt grundlag"*
To kassettebånd indeholdende melodier samt rim og remser til Bog 2 og 3. (jf. Couppe a)
Folkeskolens Musiklærerforening 1992.